

Aan STASDEF
Van PDGB
Afgestemd met CDS, DCo, DJZ, HDFC
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum

19 december 2023

Onze referentie

BS2023027772

Opgesteld door

KD:Ambtelijke leiding

MDTN

@mindef.nl

Aantal bijlagen

1

Nota

Kamerbrief D-brief project 'Midlife Update NH90 helikopter'

Aanleiding

In 2025 is de NH90 NATO *Frigate Helicopter* (NFH) maritieme gevechtshelikopter vijftien jaar in gebruik bij Defensie en is het wapensysteem op de helft van haar geplande levensduur. Om het wapensysteem inzetbaar en operationeel relevant te houden in de complexe maritieme omgeving is een *Midlife Update* (MLU) nodig.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de bijgevoegde DMP D-brief met de resultaten van de verwervingsvoorbereiding voor het project 'Midlife Update NH90 helikopter'.

Kernpunten

- De NH90 helikopter (NH90) is het product van een Europees samenwerkingsproject, waarbinnen Nederland samenwerkt met België, Duitsland en Italië.
- Het NATO *Helicopter Management Agency* (NAHEMA) sluit namens de deelnemende landen contracten af met een samenwerkingsverband van diverse Europese bedrijven, waarin ook de Nederlandse industrie participeert. Dit samenwerkingsverband is de NATO *Helicopter Industries* (NHI).
- Frankrijk heeft aangegeven om voorlopig af te zien van de MLU voor hun NH90 helikopters. Frankrijk beschikt over de modernere landversie van de NH90 en over alternatieve middelen voor onderzeebootbestrijding en oppervlakte oorlogsvoering. Voor Nederland vervult de NH90 een essentiële rol bij onderzeebootbestrijding.
- De MLU kan alleen worden uitgevoerd door tussenkomst van NAHEMA en op basis van *single source* bij NHI als oorspronkelijke fabrikant van de NH90.
- De fysieke werkzaamheden van de MLU worden met nauwe betrokkenheid van NHI zoveel als mogelijk uitgevoerd in Nederland, zowel door Defensiepersoneel als door de Nederlandse industrie.
- De MLU omvat zowel hardware- als softwarematige aanpassingen. Dat betekent onder andere nieuwe communicatieapparatuur, een verbeterd sonarsysteem, de integratie van een nieuwe torpedo (Mk54, welke de Koninklijke Marine ook zal gaan gebruiken), en een verbeterd *Electronic Support Measures System* (ESM), ofwel elektromagnetische surveillance- en verzamelapparatuur.
- Naast de toestellen wordt ook een aantal ondersteunende systemen aangepast, zoals diverse trainingsmiddelen en simulatoren, een missie plannings- en analyse systeem (MPAS) en testapparatuur.
- Als onderdeel van de MLU wordt ook het tactische datalink systeem Link 22 geïntroduceerd, waarmee de NH90 tactische data uitwisselt met andere vliegende- en varende (NAVO-) eenheden. Omdat de Link 22 zo nauw verweven is met de MLU van het wapensysteem NH90, kan het niet als losstaand project worden gezien. Voor Link 22 is separaat budget toegekend dat wordt samengevoegd met het budget voor de MLU.

- Het project kent risico's die zijn genoemd in de Kamerbrief. Reden om dit project uit te voeren, ligt in het feit dat er geen alternatieven voor handen zijn om de helikopter operationeel relevant te houden. Defensie tracht de risico's zo veel mogelijk te mitigeren, onder andere door een deel van de modificaties in Nederland plaats te laten vinden. Indien één van de grotere landen alsnog besluit om uit dit project te stappen, zal het budget ontoereikend zijn en zal Nederland haar deelname aan het project moeten heroverwegen. Dit risico treedt niet op als alle landen in het eerste kwartaal van 2024 het contract voor de ontwikkeling en de kwalificatie van de MLU ondertekenen.
- De *Procurement Decision* (PD) en de bijbehorende documenten zijn in december ontvangen. Pas na ontvangst hiervan was Defensie in staat om de offerte van NHI te beoordelen.
- Ondanks het verlopen van de in mei 2023 getekende *Anticipation of Work* (AoW) op 7 januari 2024, heeft de industrie te kennen gegeven dat het werk aan de verdere ontwikkeling van de MLU doorgang vindt. De deelnemende landen zijn overeengekomen dat de overeenkomst voor het eerste deel van de MLU, de ontwikkeling en de kwalificatie, uiterlijk in het eerste kwartaal van 2024 dient te worden getekend. Daarvoor is politieke goedkeuring nodig van alle deelnemende landen. Alle landen spannen zich ervoor in om de termijn te halen. De Kamer wordt verzocht om bijgaande brief voor maart 2024 te behandelen om verdere vertraging en daaruit voortvloeiende eventuele wijzigingen van de ontwikkeling van de MLU te voorkomen.

Toelichting

Financiële overwegingen

- De Kamerbrief is door tussenkomst van HDFC afgestemd met IRF.
- Met het project is een investering gemoeid van € 661,6 miljoen (inclusief BTW en risicoreservering, prijspeil 2023).
- Deze investering komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie.

Juridische overwegingen

In het kader van deze Kamerbrief zijn er geen bijzondere juridische overwegingen. De CCC zal separaat adviseren (onder meer vanuit de juridische invalshoek) over dit onderwerp.

Communicatie

DCo voorziet in in- en externe communicatie.

Overwegingen Uitvoering

De uitvoering van deze MLU is noodzakelijk om de NH90 inzetbaar en operationeel relevant te houden in de maritieme omgeving. Nederland stelt zo de operationele meerwaarde van de NH-90 voor de komende jaren zeker, omdat de MLU een aantal noodzakelijke upgrades omvat.

De reden voor de korte periode tussen de ontvangst van de contractdocumenten vanuit de NHI en het tekenen van het contract is dat de onderhandelingen met de verschillende deelnemende landen langer duurden dan verwacht.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens van de ondertekenaar en de steller worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

